

PENALITATS, ALEGRIES I FORMES DE VIDA DELS COLOMENCS EN EL SEGLE XVIII: LA MILI I ELS QUINTOS, RESSÒ n° 289, 1998

Fins al segle XVI els exèrcits es nodrien de dos elements: els mercenaris, pagats pel rei amb els diners dels burgesos de les ciutats, i els servents, criats i cavallers dels nobles que, d'acord amb l'usatge català "Primiceps Namque" havien d'aportar els seus exèrcits particulars per recolzar la política reial. En el segle XVII aquests sistemes decaigueren i la Corona es veié obligada a usar altres mètodes per reclutar soldats: tots els malfactors, rodamóns i pidolaires, des dels setze als quaranta anys eren enrolats a la marina. En el segle XVIII, a Catalunya, aprofitant la victòria borbònica del 1714, ja hem vist que s'imposaren cadastres, serveis extraordinaris, impostos... Una d'elles càrregues fou les talles o quintes: cada poble havia d'aportar a l'exèrcit reial, quan li tocava, el quint o cinquena part dels mossos solters, els quals havien d'enrolar-se per VUIT ANYS!!! en els exèrcits reials, mantinguts per les hisendes municipals. Era un vertader problema: vuit anys fora de casa, lluitant en guerres desconegudes a Itàlia i deixant la família desvalguda d'unes bones i fortes mans per treballar la terra. Amb l'agreujant que era un sistema que afectava normalment els pobres, ja que els rocs podien pagar un substitut que els fes la feina. Els encarregats de fer les llistes per sortejar aquests quintos eren els regidors i el sistema d'exempcions, cups, favoritismes... no afavoria en res la bona entesa entre els vilatans. Els dietaris de can Llandric i can Fàbregas ofereixen diversos testimonis dels problemes que representava pels colomencs haver de triar els seus quintos. Veiem-ne dos exemples: la por a ser enrolat, les desercions, les trampes dels elegits per escapolir-se'n, els maldecaps dels regidors i batlles per complir amb les lleis dictades són una bona mostra del que sempre ha estat un problema, Perquè, ben mirat, què carai havíem i hem de fer-hi els colomencs amb una llança, un fusell o un Cetme a l'esquena quan en tenim prou amb un bastó de castanyer per pujar a Farners i omplir-nos de vida sana?

La primera quinta es va fer l'any 1726 i ens l'explica detalladament en Miquel Fàbregas, pagès de can Manyà, amb una sèrie d'anotacions que si per un costat ens poden fer pensar que tots els colomencs eren lisiats i malfets i avui ens poden fer riure a l'observar les dificultats de l'elecció, en els protagonistes de l'època els produïa calfreds:

En dit any 1726 succehi que arriba a tots los Pobles y Ciutats un ordre del rey de fer soldats per lo que se avian de trauer fadrins a Estraccio y aquell que hixian avian de

servir per lo que hi ague gran discordia que tots los fadrins fugian per los boscos de manera que no se trobava ningú y en este terme de Santa Coloma de farnes junt ab lo de Castanyet los tocà aver de fer dos soldats los quals se tregueren a estraccio y isqueran Isidro Soler y Majo y un mosso de casan Massaneda los quals no foran admesos lo un per ser trencat y lo altre per averse infingit mal de Sant pau. Apres isque lo fill major de Narcís Fuyà lo qual no vulgueran per esser de estatura petita apres isque un mosso de casa den carreras de Castanyet lo qual no fora admes per esser ximple y apres isque lo areu Sala de Vallors y un mosso de casa del mas conill, aquest no fou admes per ser coix pero fou admes lo areu Sala y apres sen cercà altra pes de diner que fou lo areu Rey del Bosch an al quel se li dona la quantitat de (en blanc) lo qual tambe fou admes y en lo temps de ditas estraccions estava tot lo poble alborotat

Anys més tard, el 1745, el pagès Joan Llandric es lamenta de la mala sort que té en la seva forçada vida pública, ja que cada vegada que li toca ser batlle o regidor, s'ensopega amb quintes a fer a la vila; baralles a l'hora de fer les llistes, de declarar exempts, de pescar o ajudar als desertors: *Noto jo Joan Llandrich com tambe en lo any 1745 se agueren de fer soldats que y ague grans treballs en est poble per los regidors y Batlle que non tocaren tres sino que tenian la Esparra y Castanyet per ajuda y Jo am trobaba Batlle per tercera vegada quem causà un gran mal de cap y desfisi quan aguerem de portar 9 a Barna que may ne trobaben cap de bo y altres anbulls que y agué particularment ab un que ni portarem que era desertor y ab lo ordre ja nos manaban que no poguesem entregar cap Desertor y per haberli aconsellat nosaltres que se mudas al nom caigueren en desgracia que per tres vegades que jo era estat Batlle de est pobla may abia tingut mes gran pesa rperque tots me cargaban las cabras a mi.*

El sistema de quintes, sempre mal vist a Catalunya, provocà vertaders desordres a la ciutat de Barcelona i voltants l'any 1773 i no fou abolit fins l'any 1873 a tot l'estat. Si es va abolir el sorteig per veure qui hi anava no es va abolir l'obligació d'anar-hi, obligació que hem sofert fins l'actualitat, quan els colomencs que tenen setze anys seran els últims a complir amb uan pàtria que no sabem ben bé què és i de qui és. Com un homenatge a aquests últims soldats-objectors-insubmissos que s'hauran d'enfrontar a "les quintes" m'agradaria transcriure una pintada que hi havia, anys enrere, a la Universitat de Girona: *"Sempre podreu militaritzar un civil, però mai podreu civilitzar un militar"*